

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING**

DOM
2015-09-03
Meddelad i
Linköping

Mål nr
2640-15

SÖKANDE

Motorcentralen Bo Pettersson AB, 556181-7148
Sommavägen 15
573 41 Tranås

MOTPARTER

1. Ydre kommun
Torget 4
570 60 Ydre

2. Taxibil i Östergötland Aktiebolag, 556542-5666
Box 1407
600 44 Norrköping

KONKURRENSVERKET	
2015-09-03	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

SAKEN

Överprövning av upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

ANSÖKAN M.M.

Ydre kommun (kommunen) genomför en upphandling av ”Särskild kollektivtrafik, skolskjutstrafik och kompletteringstrafik i Ydre kommun”, dnr KS 2014/00065 (upphandlingen). Upphandlingen genomförs genom öppet förfarande och som tilldelningsgrund anges lägsta pris. Upphandlingen omfattar två delar, paket 1 och paket 2. Anbud får omfatta ett eller bägge anbudspaketen. Paket 1 avser särskild kollektivtrafik och kompletteringstrafik. Paket 2 avser skolskjutsar. Motorcentralen Bo Pettersson AB (TaxiBoo) var en av två anbudsgivare gällande paket 1. Av tilldelningsbeslut den 10 april 2015 framgår att kommunen antagit anbud från Taxibil i Östergötland AB (Taxibil) avseende paket 1.

TaxiBoo ansöker om överprövning av upphandlingen i den del som avser paket 1 och yrkar att anbudet från Taxibil inte ska upptas till slutlig anbudsutvärdering.

Kommunen och Taxibil motsätter sig bifall till ansökan.

VAD PARTERNA HAR ANFÖRT

TaxiBoo

Krav gällande fordonen

Taxibil har angett sju fordon i sin fordonsförteckning. Inte i något fall är bolaget registrerad ägare till fordonen, inte heller är den namngivna underleverantören ägare till fordonen. Taxibil har därmed inte uppfyllt kravet på att visa fordonskapacitet.

Fordonen med registreringsnummer SKK 795 och DJD 966 har miljöklass 2005, vilket motsvarar Euro 4. Fordonen uppfyller därmed inte upphandlingens miljökrav Euro 5. Den återanskaffningsplan som Taxibil har gett in ger inte bolaget möjlighet att byta ut fordon på grund av att de inte uppfyller miljökraven. Eftersom angivna fordon ska användas under kontraktstiden får det ställda kravet om Euro 5 förstås som att det ska vara uppfyllt vid anbudsinlämnandet. Skall-krav ska som huvudregel vara uppfyllda vid anbudslämnandet. För att avvika från detta krävs att det tydligt angivits i förfrågningsunderlaget eller att det tydligt framgår av omständigheterna i övrigt. Av den aktuella upphandlingen framgår det inte tydligt att skallkrav gällande Euro 5 ska vara uppfyllt vid tidpunkten för avtalsstart. Det framgår däremot av punkt 7.4 i förfrågningsunderlaget att de anbud som uppfyller skallkraven kommer att utvärderas.

Eftersom Taxibil angett att fordonen har Euro 5 har Taxibil därmed även lämnat en felaktigt ifylld fordonsförteckning. Av formuleringen ”efterfrågade uppgifter skall fyllas i” får det anses uppenbart att de uppgifter som efterfrågats också ska vara korrekta. Vidare omfattar det inskickade trafik-tillståndet därmed inte dessa fordon eftersom de inte är i samma bolag.

Förtydligandet/kompletteringen från Taxibil

Gällande kompletteringen avseende Euro 5 har Taxibil brutit ut delar av återanskaffningsplanen och satt dessa ur sitt sammanhang samt lagt till information som inte tidigare fanns. Sammantaget innebär detta att formuleringarna fått en ny innebörd. Taxibil uppfyllde inte skallkraven vid anbudstillfället utan har i efterhand lämnat en allmän utfästelse. Det svar som Taxibil har lämnat på kommunens begäran om förtydligande innebär en korrigerande av den information som lämnades vid anbudstillfället. Genom att Taxibil har tillåtits att korrigera sitt svar för att uppfylla ställda skallkrav innebär det att kommunen har agerat i strid med likabehandlingsprin-

cipen. Gällande kompletteringen avseende de offererade fordonen innebär även denna att Taxibil har tillåtits ge in handlingar för att i efterhand uppfylla skall-kravet om fordonskapacitet.

Underentreprenör/samverkande part

Kommunen anser inte att det funnits någon skyldighet för Taxibil att lämna uppgifter om Ydre Taxi AB (YT), Hans Samuelssons Taxi och Buss AB (HS) samt Rydsnäs Taxi och Buss AB (RTB) såsom underentreprenörer. Detta eftersom Taxibil har tecknat ett transportörsavtal med bolagen innebärandes att dessa tre bolags personella resurser och fordonsresurser tillfaller Taxibil. Kraven i 5.5 i förfrågningsunderlaget gäller såväl underentreprenör som samverkande parter. Samverkande parter får i sammahanget ses som tillgång till andra företags kapacitet (jfr 11 kap. 12 § LOU). I transportörsavtalen framgår det att Taxibils förpliktelse är att tillhandahålla beställningscentral för person- och budtransporter. Bolagens förpliktelse är att på uppdrag utföra transporter efter tilldelning från Taxibil eller beställning direkt från kund. Det framgår inte annat än att uppdragen ska ske i respektive bolagsnamn och bolagen verkar ha alla möjligheter att tacka nej till uppdrag samt autonomt styra över sin verksamhet. Bolagen bör ses som underentreprenörer oavsett vad bolagen väljer att kalla avtalsförhållandet. Om förvaltningsrätten skulle finna att de inte är underentreprenörer är de i vart fall samverkande parter.

Kommunen

Krav gällande fordonen

I det aktuella fallet föreligger två krav, ett skall-krav om att anbudsgivaren till sitt anbud ska lämna en ifylld fordonsförteckning och ett kommersiellt

krav om att de bilar som används vid uppdragets utförande lägst ska inneha Euro 5. Det är ostridigt att Taxibil har lämnat en ifylld fordonsförteckning.

Kravet på Euro 5 framgår av modellavtalet och avser ett kontraktsvillkor, vilket ska vara uppfyllt senast vid tidpunkten för avtalsstart. Det skulle vara oförenligt med proportionalitetsprincipen att kräva att kontraktsvillkor ska vara uppfyllda redan vid tidpunkten för sista anbudsdag. Taxibil har till sitt anbud bifogat en återanskaffningsplan där Taxibil försäkrar att nya fordon som uppfyller kraven i avtalet kommer att införskaffas i samråd med kommunen. Detta har även bekräftats av Taxibil vid begäran om förtydligande. Kommunen kan därmed inte anta annat än att det aktuella kontraktsvillkoret kommer att vara uppfyllt vid tidpunkten för avtalsstart. Det är även ostridigt att Taxibil till sitt anbud har bifogat ett skriftligt åtagande om att samtliga fordon som kommer att användas i avtalet kommer att uppfylla samtliga krav. Innehållet i det anbud som är lämnat av Taxibil måste således anses utgöra samma form av garanti för att kontraktsvillkoren uppfylls som anbud där anbudsgivare i fordonsförteckningen har hänvisat till ett nytt okänt fordon som ännu inte har införskaffats. Om förvaltningsrätten skulle finna att det föreligger en viss otydlighet i Taxibils anbud måste det anses oproportionerligt att utesluta Taxibil mot den grunden.

Förtydligandet/kompletteringen från Taxibil

Kommunen bestrider att Taxibil har tillåtits inkomma med nya uppgifter efter anbudstidens utgång i syfte att uppfylla skall-kraven. Enligt den fordonsförteckning som Taxibil lämnat innehar samtliga fordon Euro 5. Det fanns vidare ingenting i anbudet som indikerade på att Taxibil inte förfogade över de offererade fordonen. Först sedan kommunen erhållit Taxiboos ansökan om överprövning valde kommunen att ifrågasätta de uppgifter som Taxibil hade lämnat i sitt anbud genom en begäran om komplettering/förtydligande enligt 9 kap. 8 § LOU. Det strider inte mot likabe-

handlingsprincipen att begära in kompletterande uppgifter som härrör till ett krav såvida det inte i upphandlingsdokumenten uttryckligen krävdes att dessa upplysningar skulle ha getts in vid äventyr att anbudssökanden annars skulle uteslutas från upphandlingsförfarandet. Genom kompletteringen och förtydligandet visade Taxibil att bolaget förfogade över samtliga offererade bilar genom transportörsavtal. Vidare hänvisade Taxibil till en anbudsbilaga där de har utfäst en garanti för att samtliga fordon som kommer att användas för uppdraget kommer att inneha Euro 5. Därmed föreligger inga tvivel om att det kommersiella villkoret om Euro 5 kommer att vara uppfyllt vid tidpunkten för avtalsstart.

Underentreprenör/samverkande part

Enligt punkt 5.5 i förfrågningsunderlaget ska anbudsgivaren lämna uppgift om eventuella underentreprenörer. För paket 1 skulle Taxibil inte anlita någon underleverantör. Det är ostridigt att Taxibil inte äger de bilar som offererats i fordonsförteckningen. Fordonen ägs av RTB samt HS. Kommunen har varit i kontakt med Taxibil gällande detta och har erhållit ett tillfredställande svar. Taxibil har förklarat att bolaget har transportörsavtal med YT, som i sin tur har transportörsavtal med både HS och RTB. Genom transportörsavtalen förfogar Taxibil över de offererade fordonen. Uppdraget särskild kollektivtrafik, paket 1, kommer således inte till någon del att utföras av de tre bolagen som Taxibil har transportörsavtal med varför de tre bolagen inte kan anses utgöra underentreprenörer.

Taxibil

Krav gällande fordonen

Det är ett skall-krav enligt punkt 5.4 i förfrågningsunderlaget att lämna in en fordonsförteckning. I modellavtalet är det ett skall-krav att fordonen ska

ha minst miljöklass Euro 5. Detta är något entreprenören ska rätta sig efter när trafiken går igång. Det vore orimligt att ställa krav på att en anbudsgivare ska uppfylla kraven enligt modellavtalet när tilldelning inte har skett. Taxibil har intygat att samtliga villkor enligt modellavtalet kommer att efterlevas om Taxibil tilldeas upphandlingen.

Förtydligandet/kompletteringen från Taxibil

Taxibil har inte tillåtits inkomma med nya uppgifter. Taxibil har endast inkommit med svar för att förtydliga sitt anbud.

Underentreprenör/samverkande part

Taxibil har angett att bolaget avser att anlita Rydéns Buss AB som underleverantör. Taxibil har ett transportörsavtal sedan tidigare med RTB samt med HS genom YT. Dessa bolag har under en längre tid varit anslutna till Taxibil genom ett transportörsavtal som reglerar att dessa fordon förfogas av Taxibil. Det är inget skall-krav att vid anbudsinlämnandet inkomma med uppgifter som transportörsavtal som visar att bolaget förfogar över de fordon som angetts i avtalet. Taxibil har dock enligt kommunens begäran kompletterat med handlingar som visar att bolaget har ett regelrätt avtal med ovanstående bolag och därmed äger rätten att förfoga över de fordon och den kapacitet som angetts i anbudet.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upp-

handlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap. 6 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

I mål om ingripande enligt LOU gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart sätt ska ange på vilka omständigheter han grundar sin talan och att domstolen är begränsad till de grunder som parten har åberopat (jfr RÅ 2009 ref. 69).

Utredningen i målet

Förfrågningsunderlaget, huvudtexten

4. Förteckning av innehållet i förfrågningsunderlaget

Dokumentnamn	Bilaga nr
Denna huvudtext	
Prisbilaga särskild kollektivtrafik	1
Prisbilaga skolskjuts	2
Fordonsförteckning	3
Kontaktformulär	4

5. Kravspecifikation

5.1. Krav på att anbud innehåller efterfrågade uppgifter

Anbud skall innehålla de i förfrågningsunderlaget efterfrågade uppgifterna för att kunna prövas. Villkorade anbud, eller anbud med reservationer, kommer inte att utvärderas. Anbud som inte uppfyller de i för-

frågningsunderlaget ställda skall-kraven kommer heller inte att utvärderas utan diskvalificeras som ej fullständiga. Det är anbudsgivarens skyldighet att tillse att efterfrågade skall-krav är uppfyllda. Efter anbudstidens utgång kan anbud förtydligas eller kompletteras endast om Ydre kommun så begär och om detta kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

5.3 Fordon och utrustning

Ydre kommun ställer ett antal krav på de fordon, inklusive reservfordon, som skall användas för att utföra trafiken i Ydre kommun regi. Samtliga offererade fordon **skall** anges i bifogat dokument i "Fordonsförteckning" och bifogas anbudet. I dokumentet efterfrågade uppgifter **skall** fyllas i enligt angivna exempel. Vid utbyte av redovisade fordon under avtalstiden på grund av uppnådd maxålder (se avsnitt 3.13 i modellavtalet) **skall** återanskaffningsplan bifogas anbudet.

5.4 Organisation

Anbudsgivaren **skall** i anbudet, tydligt beskriva sin organisation och den personella kompetens som anbudsgivaren innehar så att det klart framgår hur anbudsgivaren avser att utföra uppdraget enligt gällande, i modellavtal och förfrågningsunderlag, ställda krav. Anbudsgivaren **skall** vid presentationen av organisationen beskriva följande områden mot bakgrund av den tjänst som upphandlas:

[---]

- Uppgift om anbudsgivaren har för avsikt att anlita underentreprenör(er) för hela eller delar av uppdraget, eller om uppdraget kommer att utföras av flera samverkande parter

5.5 Underentreprenör/Samverkande part

Om anbudsgivaren avser att anlita underentreprenör(er) för hela eller delar av uppdraget, eller om uppdraget kommer att utföras av flera sam-

verkande parter, **skall** anbudsgivaren visa att underentreprenör(er)/samverkande part(er) har teknisk och ekonomisk kapacitet för uppdraget genom att lämna in följande handlingar/uppgifter beträffande underentreprenör(er)/samverkande part(er) tillsammans med anbudet:

- Uppgift om respektive företags firma och organisationsnummer
- Underentreprenörs/samverkande parts senast fastställda årsredovisning inklusive revisionsberättelse
- Kopia på underentreprenörs/samverkande parts trafik tillstånd avseende buss och/eller taxi alternativt aktuell ansökan om trafik tillstånd med buss/taxi. Om tillstånd saknas skall orsaken anges

5.7 Modellavtal

Anbudsgivaren **skall** i anbudet redovisa att samtliga villkor i modellavtalet jämte bilagor accepteras.

Förfrågningsunderlaget, fordonsförteckning

I fordonsförteckningen ska datum, anbudsgivare, fordonsstyp (fabrikat), årsmodell, registreringsnummer, registreringsdatum, antal platser, Euro-klass och drivmedel anges.

Modellavtalet

1.3. Avtalstid

Avtalet träder i kraft sedan det har undertecknats av parterna, gäller tidigast från och med 2015-07-01 och är gällande till och med den 30 juni 2020 med rätt för Ydre kommun att förlänga avtalstiden 1 + 1 år. [— —]

3.12.1.1. Fordon klass 1(8)

Fordon skall uppfylla utsläppsklass Euro 5 eller högre.

Taxibils anbud

Av Taxibils anbud framgår bl.a. att Taxibil avser att anlita Rydéns Buss AB som underentreprenör samt att Taxibil har inlämnat en fordonsförteckning där uppgifter finns ifyllda i samtliga kolumner.

Förtydligandet/kompletteringen från Taxibil

I utdraget ur transportörsavtalet mellan Taxibil och YT av den 20 april 2014 framgår bl.a. följande. Parterna har genom avtalet överenskommit om villkoren för YT:s utförande av uppdrag åt Taxibil rörande person- och budtransporter. Taxibil ger YT i uppdrag att utföra person- och budtransporter enligt tilldelning från Taxibil eller beställning direkt från kund. Taxibil tillhandahåller beställningscentral för person- och budtransporter.

I utdragen ur transportörsavtalen mellan YT och HS samt YT och RTB av den 15 juni 2014 anges bl.a. följande. YT förbinder sig att driva beställningscentral för transporter med personbil eller lätt lastbil och idka därmed förenlig sidoverksamhet.

Förvaltningsrättens bedömning

Krav gällande fordonen

TaxiBoo har anfört (i) att inte alla av Taxibils fordon innehar miljöklass Euro 5 (ii) att Taxibil inte har visat att det har fordonskapacitet för uppdraget samt (iii) att Taxibil inte har lämnat korrekta uppgifter i sin fordonsförteckning och att bolaget därmed inte kan uppfylla kravet på att lämna en ifylld fordonsförteckning med efterfrågade uppgifter.

Villkoret, att fordon ska uppfylla utsläppsklass Euro 5 eller högre, står i det så kallade modellavtalet punkt 3.12.1.1. Modellavtalet är inte en del av förfrågningsunderlaget såsom det definierats av kommunen (se punkt 4 i förfrågningsunderlaget) men anbudsgivare ska redovisa att samtliga villkor i modellavtalet jämte bilagor accepteras (se punkt 5.7 i förfrågningsunderlaget). Av modellavtalet punkt 1.3 framgår att avtalet träder i kraft när parterna har undertecknat det. Med beaktande av det angivna anser förvaltningsrätten att villkoret gällande utsläppsklass Euro 5 ska vara uppfyllt först vid utförandet av aktuellt uppdrag. Det är därmed inte ett obligatoriskt krav som anbudsgivare måste visa är uppfyllt avseende de fordon som denne förfogar över vid anbudstidpunkten. Det förhållandet att två av de fordon som Taxibil angett i dokumentet fordonsförteckning inte innehar utsläppsklass Euro 5 innebär således inte att det finns skäl för ingripande enligt LOU.

Vad gäller punkt 5.3 i förfrågningsunderlaget konstaterar förvaltningsrätten att de krav som uppställs är att anbudsgivaren ska lämna in en ifylld fordonsförteckning där de offererade fordonens anges och efterfrågade uppgifter anges. Det framgår inte av punkt 5.3 i förfrågningsunderlaget att anbudsgivaren måste äga eller visa att företaget förfogar över de offererade fordonen. Mot denna bakgrund, samt med beaktande av att det av handlingarna i målet framgår att Taxibil har lämnat in en fordonsförteckning där de uppgifter som efterfrågats har fyllts i, anser förvaltningsrätten inte att det är visat att Taxibil brister i uppfyllande av kravet i punkt 5.3 i förfrågningsunderlaget. Vad TaxiBoo därvid anfört rörande uppgift om Euro 5 och åberopade trafikillstånd föranleder inte annan bedömning. Inte heller i detta avseende finner förvaltningsrätten således att det TaxiBoo anfört medför att det finns skäl för ingripande enligt LOU.

Förtydligandet/kompletteringen från Taxibil

Förvaltningsrätten har ovan konstaterat att villkoret gällande utsläppsklass Euro 5 inte ett obligatoriskt krav utan ett kontraktsvillkor som ska vara uppfyllt vid utförandet av det aktuella uppdraget. Vidare har förvaltningsrätten funnit att det inte uppställs något krav på att anbudsgivaren ska visa att denne äger eller förfogar över de fordon som anges i fordonsförteckningen. Vad TaxiBoo anfört om otillåtna kompletteringar i dessa delar medför därmed inte heller att det finns grund för någon åtgärd enligt LOU.

Underentreprenör/samverkande part

Av punkt 5.4 i förfrågningsunderlaget framgår att anbudsgivaren ska lämna uppgift om anbudsgivaren har för avsikt att anlita underentreprenör för hela eller delar av uppdraget eller om uppdraget kommer att utföras av flera samverkande parter. Om så är fallet ska anbudsgivaren även lämna in vissa i punkt 5.5 i förfrågningsunderlaget angivna handlingar.

Frågan som förvaltningsrätten har att ta ställning till är om något av bolagen YT, HS och RTB är att anse som underentreprenör eller samverkande part till Taxibil.

Förvaltningsrätten konstaterar att "underentreprenör" och "samverkande part" inte är ett begrepp som återfinns i LOU samt att det inte heller i förfrågningsunderlaget har angetts vad som avses med begreppen.

Begreppet "underentreprenör" bör enligt förvaltningsrättens mening motsvara det närliggande begreppet "underleverantör". Begreppet "underleverantör" återfinns i LOU men någon närmare definition av begreppet anges inte i lagtexten.

Av ett avgörande från Kammarrätten i Stockholm framgår bl.a. att förvaltningsrätten, i vilkens bedömning kammarrätten instämde, efter en direktivkonform tolkning konstaterade att begreppet ”underleverantör” ska förstås som tredje man i förhållande till avtalsrelationen mellan anbudsgivaren och den upphandlande myndigheten samt att det låg närmast till hands att tolka uttrycket ”underleverantör” som varje annan juridisk eller fysisk person som anbudsgivaren avser att anlita för att genomföra hela eller del av uppdraget (se Kammarrätten i Stockholms dom i mål nr 567-14).

Vad gäller begreppet samverkande part ligger det närmast till hands att kommunen med detta begrepp avser situationen att bolag har gått samman för att utföra det upphandlade uppdraget gemensamt.

Det är ostridigt att Taxibil inte äger de fordon som bolaget har uppgivit i sin fordonsförteckning utan att fordonen ägs av andra juridiska personer. Det förhållandet att Taxibil avser att nyttja fordon som ägs av tredje man vid utförande av uppdraget innebär dock, enligt förvaltningsrätten, inte att de bolag som innehar dessa bilar utgör underentreprenörer eller samverkande part i den mening som ovan angetts.

Såvitt gäller i målet ingivna avtal med kontraktsparterna YT, HS och RTB kan konstateras att dessa ingåtts redan under 2014 och inte, såvitt framkommit, är upprättade med anledning av nu aktuell upphandling. Härtill kommer att endast vissa delar av avtalen har ingetts i målet. Utifrån detta underlag och vad som i övrigt framkommit bedömer förvaltningsrätten att det inte är visat i målet att nyss nämnda bolag kommer att agera underleverantör eller samverkande part till Taxibil i upphandlingen. Skäl för ingripande enligt LOU föreligger således inte på denna grund.

Sammanfattningsvis saknas skäl att på av sökande angivna grunder förordna om någon åtgärd enligt LOU. Ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D-LOU)

Tomas Kjellgren

Föredragande har varit Christine Lindström.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.